

Výdavková diéta pre verejné financie: ako konsolidovať bez zvyšovania daní a odvodov

Editor:

Peter Gonda

makroekonóm a riaditeľ Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika

Medená 5

811 02 Bratislava

conservative@institute.sk

www.konzervativizmus.sk

Bratislava

jún 2012

**KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. STEFANIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE**

Obsah

Zhrnutie

| 1 | **Redukcia vlády, zníženie spotreby, administratívy, prevádzky a kapitálových výdavkov verejnej správy**

- 1.1 Zníženie výdavkov na objem miezd a poistného v ústrednej správe o 20% až 30 %
- 1.2 Zníženie výdavkov na nákup tovarov a služieb v ústrednej správe o 20% až 30%
- 1.3 Zníženie výdavkov zredukovaním a racionalizáciou rezortov a iných orgánov ústrednej správy
- 1.4 Zredukovanie a transformácia (zrušenie, zlúčenie a/alebo redukovanie) štátnych rozpočtových a príspevkových organizácií
- 1.5 Zavedenie municipálnych úradov ako prvého kroku na ceste ku komunálnej reforme
- 1.6 Presun miestnej štátnej správy na samosprávy
- 1.7 Zmeny smerom k flexibilnej a otvorenej službe vo verejnej správe
- 1.8 Zmeny zákonov o Košiciach a Bratislave
- 1.9 Úspory prevádzkových výdavkov po predaji majetku vo vlastníctve štátu
- 1.10 Redukovanie kapitálových výdavkoch verejnej správy racionalizáciou investičných projektov

| 2 | **Odstraňovanie transferov do podnikateľskej sféry a iných vládnych podpôr hospodárstva**

- 2.1 Neposkytovať nijaké podpory podnikania a celkovo hospodárstva (vrátane poľnohospodárstva) z verejných financií (okrem prostriedkov vyplývajúcich zo záväzkov voči EÚ)
- 2.2 Odbúra(va)nie dotácií štátnym podnikom a racionalizácia dnes dotovanej dopravy
- 2.3 Neposkytovať nijaké investičné stimuly
- 2.4 Zrušiť dotačnú schému na podporu organizácií destinačného manažmentu v cestovnom ruchu
- 2.5 Neposkytovať bonifikácie hypoték a štátnu podporu stavebného sporenia novým klientom

| 3 | Redukovanie transferov, zníženie rozsahu a zvýšenie adresnosti v sociálnej a zdravotnej sfére

- 3.1 Z verejných financií nepodporovať jednorazové nesystémové sociálne dávky v hotovosti
- 3.2 Neposkytovať vianočný príspevok dôchodcom
- 3.3 Z verejných zdrojov negarantovať financovanie súvisiacich služieb so sociálnou a zdravotnou starostlivosťou
- 3.4 Neposkytovať univerzálny prídavok na dieťa a pretransformovať ho na adresnú pomoc chudobným
- 3.5 Adresnejšie poskytovanie podpory ťažko zdravotne postihnutým
- 3.6 Zníženie výdavkov na rodičovský príspevok
- 3.7 Zníženie rozsahu garantovanej sociálnej a zdravotnej starostlivosti
- 3.8 Parametrické zmeny v 1. pilieri dôchodkového systému

| 4 | Odbúravanie transferov v iných oblastiach, ktoré nepatria medzi úlohy vlády v slobodnej spoločnosti

- 4.1 Nefinancovanie cirkví z verejných financií
- 4.2 Neposkytovať štátne dotácie Matici Slovenskej a iným inštitúciám v oblasti kultúry
- 4.3 Zrušiť dotácie Úradu pre Slovákov v zahraničí
- 4.4 Obmedziť podporu bývania zo štátneho rozpočtu
- 4.5 Zrušiť dotačnú schému na podporu regionálnych rozvojových agentúr a euroregiónov
- 4.6 Odbúravanie štátnej podpory športu dospelých zo štátneho rozpočtu
- 4.7 Redukovanie verejných výdavkov na vysoké školstvo
- 4.8 Nedotovanie verejno-právnych médií

Záver

Použité zdroje a literatúra

Príloha

O editorovi a spolupracujúcich autoroch

O Konzervatívnom inštitúte M. R. Štefánika

Zhrnutie

Vláda Roberta Fica a vládni ekonómovia presviedčajú odbornú aj laickú verejnosť, že vyššie dane a odvody sú dnes na Slovensku nevyhnutné. Pripravujú tak rôzne podoby zvyšovania daní a odvodov. Ide však o ekonomicky pomýlený a škodlivý smer.

Konsolidácia verejných financií zvýšením daňovo-odvodového zaťaženia by vážne poškodila obyvateľov, podnikateľské subjekty a celkové ekonomické prostredie. Dlhodobjšie by ani nepomohla v súboji s deficitom verejných financií, neriešila by podstatu problému verejných financií a má alternatívu v podobe redukovania a systémových zmien verejných výdavkov.

Pomýlený a škodlivý smer

Pripravované zvýšenie daní a odvodov by prinieslo kombináciu nezamýšľaných negatívnych dôsledkov, napríklad zníženie disponibilných zdrojov tvorcov ekonomických hodnôt, obmedzenie úspor a investícií (potrebných aj pre ekonomický rast), ekonomických rozhodnutí a ekonomických kalkulácií, zníženie motivácií podnikať, pracovať a byť ekonomicky aktívny, ale tiež zvýšenie cien, napríklad bankových služieb. Ďalšími by bolo obmedzenie podnikateľských aktivít, osobitne podkopnutie dynamickejších v ekonomike a od štátu menej závislých (SZČO), demotivácia snahy byť úspešnejším a tvoriť zisk, zníženie produktívneho zamestnávania a tvorby nových pracovných miest, odchod časti kapitálu zo Slovenska a/alebo zvýšenie motivácií pre čiernu ekonomiku a daňovú optimalizáciu. Takáto konsolidácia by celkovo spôsobila nižšiu prosperitu a produktívnu zamestnanosť, zvýšenie cien, nižšiu životnú úroveň a menšie zdroje pre budúce príjmy verejných rozpočtov (po čase prehlbujúce deficit verejných financií). (3) (5)

Neplatí a nepotvrďuje sa ani politikmi a vládnyimi ekonómami živená (hypo)téza nízkeho daňovo-odvodového zaťaženia na Slovensku. Naopak. Aktuálne štúdie s medzinárodnými porovnaniami dokumentujú, že Slovensko patrí medzi krajiny, kde sú ľudia značne daňami a odvodmi preťažení. Napríklad priemerné daňovo-odvodové zaťaženie zamestnancov vo vzťahu k mzdovým nákladom na Slovensku je podľa tohtoročnej štúdie New Direction – The Foundation for European Reform a Institut Économique Molinari *The Tax Burden of Typical Workers in the EU* až osemnásť najvyššie v Európskej únii. (8) Nepriaznivo pre Slovensko vyznievajú aj výsledky celosvetového porovnania štúdie Svetovej banky a PwC *Paying Taxes 2012*, podľa ktorej je miera zdanenia vo vzťahu k podnikaniu na Slovensku až 135. najvyššia spomedzi 183 krajín sveta. (7)

Alternatíva bez vyšších daní a odvodov

Alternatíva bez vyšších daní a sociálnych a zdravotných odvodov na Slovensku existuje. Namiesto vyšších daní a odvodov by konsolidácia verejných financií mala smerovať na riešenie podstaty (príčin) kumulovaných deficitov verejných financií: nadmerné a neustále rastúce verejné výdavky a značné aktíva a zásahy štátu. Celá váha konsolidácie by podľa KI mala byť prenesená na škrtý a koncepčné zmeny vo verejných výdavkoch a doplnená o zmeny v daňovom a odvodovom systéme bez zvyšovania daní a odvodov. Verejné výdavky na Slovensku sa v nedávnej minulosti na Slovensku výrazne zvýšili, napríklad podľa údajov Ministerstva financií SR v rokoch 2006 - 2010 kumulatívne narástli až o vyše 7,5 mld. eur. (9) Extrémny nárast verejných výdavkov pritom nesprievádzalo zvýšenie kvality služieb poskytovaných verejných správou.

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika (KI) predstavuje návrhy realizovateľných výdavkových úspor a škrtov - výdavkovú diétu pre slovenské verejné financie - väčšieho objemu ako "hľadá" minister financií (1,5 mld. eur), konkrétne na úrovni 2,6 až 4 mld. eur (zhrnuté v prílohe). Ide o ekonomicky reálne úspory a škrty verejných výdavkov, ktoré by boli súčasťou prvej fázy zmien. S nimi a za nimi (v ďalších fázach) by sa podľa KI mali rozbehnúť a realizovať koncepčné, razantnejšie a dlhodobé zamerané zmeny. Tie by boli súčasťou podstatného ústupu vlády (v najširšom chápaní) z ekonomiky, odbúravanja jej zasahovania do ekonomických aktivít a životov ľudí a prenesenia finančnej a inej zodpovednosti na jednotlivcov a ich rodiny.

Navrhovaná výdavková diéta verejných financií už prvej fáze (uskutočnená v relatívne krátkom čase) by zabezpečila, že vláda by nemusela hľadať zdroje zvyšovaním daní a odvodov. V prípade jej dôsledného realizovania by rozpočet verejných financií mohol byť vyrovnaný, resp. približujúci sa k vyrovnanosti ročného hospodárenia. Ak by sa aj vláde nepodarilo sa takýmito krokmi dostať na úroveň vyrovnaného rozpočtu v prvej fáze, tak podľa KI by určite mal byť neskôr vyrovnaný, dosahovaný však bez zvyšovania daní a odvodov.

KI vychádza z komplexného dokumentu *Programové vyhlásenie reformnej vlády: sprievodca pre zodpovedných politikov na ceste k slobodnejšej spoločnosti a štíhlejšiemu štátu* (2010), ktorý obsahuje podrobnejší návrh opatrení, aj s ich rozsiahlejším ekonomickým zdôvodnením. Ďalšími východiskami sú napríklad *Úspory a zdroje verejných financií* (2007) a *Návrh sociálnej reformy na Slovensku* (2005).

Výdavkové úspory a škrty sú zoskupené do štyroch skupín:

- | 1 | Redukcia vlády, zníženie spotreby, administratívy, prevádzky a kapitálových výdavkov verejnej správy
- | 2 | Odstraňovanie transferov do podnikateľskej sféry a iných vládnych podpôr hospodárstva
- | 3 | Redukovanie transferov, zníženie rozsahu a zvýšenie adresnosti v sociálnej a zdravotnej sfére
- | 4 | Odbúravanje transferov v iných oblastiach, ktoré nepatria medzi úlohy vlády v slobodnej spoločnosti

| 1 | Redukcia vlády, zníženie spotreby, administratívy, prevádzky a kapitálových výdavkov verejnej správy

1.1 Zníženie výdavkov na objem miezd a poistného v ústrednej správe o 20% až 30 %

Na Slovensku dlhodobo pretrváva stav nadmernej zamestnanosti ústrednej a aj celkovo verejnej správy. Počet zamestnancov vo verejnej správe dosiahol v roku 2011 až 345 tisíc a v ústrednej správe s fondmi sociálneho zdravotného poistenia 165 tisíc. V roku 2012 sa má podľa schváleného Návrhu rozpočtu verejnej správy na r. 2012 až 2014 počet zamestnancov v ústrednej práve ešte zvýšiť. (9) Vysoký počet zamestnancov ústrednej a celkovo verejnej správy zvyšuje mieru byrokracie a administratívnu a finančnú záťaž subjektov vytvárajúcich zdroje v ekonomike SR.

Z tohto dôvodu sa navrhuje zníženie počtu zamestnancov štátu, kde má vláda priamy vplyv (v kapitolách štátneho rozpočtu, vo fondoch sociálneho a zdravotného zabezpečenia, vrátane Sociálnej poisťovne, v iných fondoch a inštitúciách ústrednej správy) o 20 až 30%. Zníženie objemu miezd by malo byť podložené auditmi a redukciou príslušných pracovných miest a agend v jednotlivých inštitúciách. Opatrenie by malo byť prijaté príslušnými zákonmi o štátnom rozpočte a NR SR prijatými návrhmi rozpočtov verejnej správy a dosiahnuté znížením počtu zamestnancov, pracovných miest, príslušnej agendy, kompetencií a podložené nezávislými auditmi v inštitúciách ústrednej správy. Môže byť súčasťou toho, že MF SR obmedzí výdavkovú kapitolu pre nasledujúce roky jednotlivým rezortom, resp. iným inštitúciám, ústrednej správy.

Odhad úspor:

Približne 600 mil. eur pri 20%-nom znížení objemu miezd, resp. 900 mil. eur pri 30%-nom znížení objemu miezd (v prvom roku budú úspory znížené o vyplatené odstupné prepusteným zamestnancom). Úspory by mali byť každoročne opakované.

1.2 Zníženie výdavkov na nákup tovarov a služieb v ústrednej správe o 20% až 30%

Zníženie výdavkov na nákup tovarov a služieb v ústrednej správe o 20% až 30% môže byť dosiahnuté prijatím príslušných zákonov o štátnom rozpočte a NR SR schválenými návrhmi rozpočtov verejnej správy. Dosiahnuté by malo byť znížením objemu nákupov tovarov a služieb zefektívnením a zvýšením transparentnosti verejného obstarávania, napríklad stanovením povinnosti využívania elektronického obstarávania vo verejnej správe nad stanovenú hranicu ceny obstarávaného tovaru alebo služby elektronickým obstarávaním, stanovením limitov napríklad na služobné autá, centrálnym obstarávaním (napríklad energií), centrálnou správou nehnuteľností a zavedením hmotnej zodpovednosti riadiacich pracovníkov vo verejnej správe za predražené verejné obstarávania. Opatrenie môže byť súčasťou toho, že MF SR obmedzí výdavkovú kapitolu pre

nasledujúce roky jednotlivým rezortom, resp. iným inštitúciám, ústrednej správy. Úspory z realizácie tohto opatrenia môžu byť dosiahnuté aj vďaka elektronizácii verejnej správy.

Odhad úspor:

Približne 350 mil. eur pri 20%-nom znížení, resp. 530 mil. eur pri 30%-nom znížení.

Úspory výdavkov by mali byť každoročne opakované.

1.3 Zníženie výdavkov zredukovaním a racionalizáciou rezortov a iných orgánov ústrednej správy

Navrhované opatrenie môže byť dosiahnuté zrušením a/alebo zredukovaním (kompetencií a agend) mnohých zbytočných alebo nafúknutých inštitúcií (podložením auditov jednotlivých inštitúcií). V súčasnosti pôsobí na Slovensku príliš veľa rezortov a iných inštitúcií napojených na verejné zdroje.

Opatrenie by sa malo realizovať predovšetkým nasledovnými krokmi:

- ✂ zmenou kompetenčného zákona výrazne znížiť počet členov vlády a zrušiť viaceré rezorty s ich kompetenciami (resp. pričleniť ich zostatkové agendy inde alebo ich decentralizovať) – týka sa to najmä ministerstva hospodárstva, ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, ministerstva životného prostredia a ministerstva kultúry
- ✂ zrušiť Fond národného majetku a zákon o ňom, zákonmi zrušiť Environmentálny fond a (postupne) ostatné fondy, ktoré sú súčasťou ústrednej verejnej správy
- ✂ zredukovať agendu a zlúčiť a prepojiť inštitúcie ústrednej správy poskytujúce štatistiku (ŠÚ SR, datacentrum, ÚIPŠ,..)
- ✂ zrušenie Sociálnej poisťovne a prenesenie jej zvyšnej agendy výpočtu a správy dôchodkov na Štátnu pokladnicu a výberu sociálnych odvodov na daňové úrady, novelou zákona o sociálnom poistení a zákona o dani z príjmov
- ✂ zrušiť pobočkové siete Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny SR a preniesť časť financovania a kompetencií na miestne úrady (keď vznikne sieť zákonom poverených miestnych úradov pred komunálnou reformou)
- ✂ zredukovať výdavky na zastupiteľské úrady SR v zahraničí (zrušiť samostatné zastúpenia v niektorých krajinách a snažiť sa o spoločné zastúpenia krajín V4 či EÚ)
- ✂ znížiť počet splnomocnencov vlády
- ✂ znížiť počet poradných orgánov vlády (rady vlády) a obmedziť rozsah ich pôsobnosti
- ✂ zákonom zrušiť (resp. sprivatizovať) kvázifinančné verejné inštitúcie ako Slovenská záručná a rozvojová banka a Exportno-importná banka
- ✂ obmedziť počet a pôsobnosť ďalších úradov (vrátane regulačných úradov) na úrovni ústredných orgánov štátnej správy a ponechať len tie, ktoré nie je možné zrušiť z dôvodu záväzkov SR voči EÚ.

Odhad úspor:

100 – 130 mil. eur. (v závislosti od miery razantnosti). Malo by ísť o každoročne opakované úspory.

1.4 Transformácia (zrušenie, zlúčenie a/alebo redukovanie) štátnych rozpočtových a príspevkových organizácií

V podmienkach Slovenska je ekonomicky opodstatnené a žiaduce výrazne zredukovať hustú sieť štátnych rozpočtových a príspevkových organizácií v pôsobnosti jednotlivých rezortov, najmä v rezortoch hospodárstva, pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, životného prostredia, školstva, kultúry (ale aj iných), napríklad:

- ✂ v rezorte hospodárstva zrušiť rozpočtové a príspevkové organizácie, najmä Slovenskú agentúru pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO), Národnú agentúru pre rozvoj malého a stredného podnikania, Slovenskú inovačnú a energetickú agentúru (SIEA) a redukovať rozpočet a kompetencie Slovenskej obchodnej inšpekcie, Štátnej energetickej inšpekcie a Hlavného banského úradu
- ✂ v rezorte pôdohospodárstva a rozvoja vidieka zrušiť rozpočtové a príspevkové organizácie, najmä Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy Bratislava a výrazne redukovať rozpočty výskumných ústavov a Národného lesníckeho centra
- ✂ v rezorte životného prostredia zrušiť Slovenskú agentúru životného prostredia, Výskumný ústav vodného hospodárstva a výrazne redukovať rozpočty Úradov životného prostredia, Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra a Slovenského hydrometeorologického ústavu (prípadne sa pokúsiť niektoré z nich privatizovať)
- ✂ v rezorte školstva zrušiť agentúry, rozpočtové a príspevkové organizácie, napríklad zrušiť Agentúru na podporu výskumu a vývoja (APVV), Národné športové centrum, Štátny inštitút odborného vzdelávania (ŠIOV), Štátny pedagogický ústav (ŠPÚ), Metodicko-pedagogické centrum, Štátnu školskú inšpekciu, Dom speváckeho zboru učiteľov, Národný ústav celoživotného vzdelávania, Ústav informácií a prognóz v školstve (UIPŠ) v nadväznosti na realizáciu reformných zámerov
- ✂ v rezorte kultúry zrušiť alebo privatizovať (v prípade možností) agentúry, rozpočtové a príspevkové organizácie, napríklad Národné osvetové centrum, Literárne informačné centrum, Slovenské centrum dizajnu, Ústredie ľudovej umeleckej výroby, Ústav pre vzťahy štátu a cirkvi a Centrálnu servisnú organizáciu MK SR
- ✂ v rezorte zahraničných vecí zrušiť agentúry, rozpočtové a príspevkové organizácie, napríklad zrušiť Slovenskú agentúru pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS), Správu účelových zariadení Ministerstva zahraničných vecí SR (SÚZA) a Správu služieb diplomatického zboru
- ✂ v iných rezortoch zrealizovať obdobné zmeny, napríklad v rezorte dopravy zrušiť Slovenskú agentúru pre cestovný ruch (SACR).

Odhad úspor:

130 – 150 mil. eur (aj v závislosti od miery razantnosti). Ide o každoročne opakované úspory.

1.5 Zavedenie municipálnych úradov ako prvého kroku na ceste ku komunálnej reforme

Návrhom KI je:

- ✂ pripraví návrh územno-správneho členenia na úrovni mikroregiónov (municipalít), teda návrh pre združovanie obcí do municipalít na základe spádovosti (a ďalších odborných kritérií), určiť sídla municipálnych úradov, presunúť na tieto úrady časť kompetencií miestnej štátnej správy a samosprávy, a vytvoriť tak rámec pre realizáciu komunálnej reformy (teda budúceho zlúčenia obcí do väčších celkov)
- ✂ redukovať kompetencie verejnej správy na miestnej úrovni (miestna štátna správa aj samospráva), explicitne zadefinovať základné služby verejného charakteru, ktoré obec musí financovať, a služby neverejného charakteru, ktoré obec nemusí (ale môže) financovať
- ✂ redefinovať kompetencie (zrušiť delené kompetencie, zredukovať a zlúčiť dnešné kompetencie miestnej štátnej správy a tzv. prenesený výkon štátnej správy, zredukovať obligatórne originálne kompetencie samosprávy), pripraviť a presadiť nové prerozdelenie kompetencií medzi jednotlivé úrovne samosprávy (župy, mestá a sídla s municipálnymi úradmi, obce)
- ✂ definovať kompetencie vykonávané samosprávou (župami a sídlami s municipálnymi úradmi) v mene štátu a presadiť zákon o financovaní kompetencií vykonávaných samosprávou v mene štátu, stanoviť jasne výšku platieb za konkrétne výkony
- ✂ pripraviť a schváliť návrh realizácie komunálnej reformy (presahujúcej jedno volebné obdobie), vrátane časového plánu realizácie a v tejto súvislosti prehodnotiť i otázku existencie župného usporiadania pre obdobie po realizácii komunálnej reformy (nové územno-správne členenie na krajskej úrovni, kompetencie, spôsob voľby zástupcov na krajskej úrovni a prehodnotenie potreby existencie samosprávy na župnej úrovni po realizácii komunálnej reformy)

Odhad úspor:

180-190 mil. eur. Ide o každoročne opakované úspory.

1.6 Presun miestnej štátnej správy na samosprávy

KI navrhuje:

- ✂ zrušiť špecializované krajské a obvodné úrady štátnej správy (oblasť školstva, cestnej dopravy a pozemných komunikácií, životného prostredia, pozemkové úrady, lesné úrady, stavebné úrady) a presunúť ich kompetencie na samosprávu, rozdeliť ich medzi župy a sídla s municipálnymi úradmi
- ✂ zrušiť obvodné úrady a presunúť ich kompetencie na samosprávu, rozdeliť ich medzi župy a sídla s municipálnymi úradmi

Odhad úspor:

50 - 60 mil. eur, ako každoročne opakované úspory.

1.7 Zmeny smerom k flexibilnej a otvorenej službe vo verejnej správe

KI odporúča:

- ✂ zrušiť zákony o štátnej službe a službe vo verejnom záujme a zaviesť jeden zákon pre službu vo verejnej správe, ktorý umožní okrem tradičnej „štátnej služby“ i službu vo verejnej správe formou kontraktov na volebné obdobie a tiež krátkodobejšie kontrakty pre plnenie vybraných úloh (formou zamestnaneckého pomeru alebo formou iného zmluvného vzťahu – živnostník, príkazná zmluva, zmluva o dielo)
- ✂ definovať záväzný etický kódex pre službu vo verejnej správe, určiť kvalifikačné predpoklady a konflikt záujmov
- ✂ definovať sankcie a osobnú zodpovednosť za neplnenie úloh a zákonných lehôt, umožniť občanom dožadovať sa plnenia sankcií a požadovať prevzatie osobnej zodpovednosti úradníkov i prostredníctvom súdnych žalôb
- ✂ znemožniť vyplácanie trinástych a štrnástych platov, vyplácanie odstupného a „zlaté padáky“, zaviesť odmeňovanie podľa výkonov a výsledkov, nie podľa počtu odslúžených rokov a tabuľkového zaradenia

1.8 Zmeny zákonov o Košiciach a Bratislave

Návrhom KI je:

- ✂ zrušiť a zákon o meste Košice a prehodnotiť nevyhnutnosť zákona o hlavnom meste SR Bratislave (potrebná zmena ústavy), komplexne novelizovať zákon o obecnom zriadení tak, aby sa doplnil o tie osobitné ustanovenia zákona o Košiciach (a prípadne i zákona o Bratislave), ktoré je nevyhnutné ponechať v platnosti, pričom nie je možné použiť všeobecné ustanovenia zákona o obecnom zriadení
- ✂ pripraviť koncepciu prehodnotenia dvojúrovňovej samosprávy v meste Bratislava a Košice (v rámci komunálnej reformy)

1.9 Úspory prevádzkových výdavkov po predaji majetku vo vlastníctve štátu

Úspory prevádzkových výdavkov po predaji majetku vo vlastníctve štátu opatrenie je možné dosiahnuť predajom zbytočných budov, rekreačných zariadení, ktoré ešte ostávajú v správe Úradu vlády a jednotlivých rezortov (MZV SR, MF SR,..).

Odhad úspor:

20 – 40 mil. eur. Ide o každoročne sa opakované úspory.

1.10 Redukovanie kapitálových výdavkoch verejnej správy racionalizáciou investičných projektov

Okrem redukovania výdavkov na spotrebu, administratívu a prevádzku je možné znížiť aj kapitálové výdavky. Dá sa to dosiahnuť efektívnejšími metódami výstavby diaľnic a iných veľkých investičných projektov (namiesto metódy PPP projektov) a znížením výdavkov zo štátneho na výstavbu diaľnic (okrem prostriedkov z EÚ).

| 2 | Odstraňovanie transferov do podnikateľskej sféry a iných vládnych podpôr hospodárstva

2.1 Neposkytovať podpory podnikania a celkovo hospodárstva (vrátane poľnohospodárstva) z verejných financií (okrem prostriedkov vyplývajúcich zo záväzkov voči EÚ)

Podľa KI by sa mali zákonom zamedziť možnosti poskytovať štátnu podporu, dotácie a iné priame alebo nepriame transfery (vrátane vládnych záruk za úvery) podnikateľským subjektom a celkovo do hospodárstva (do všetkých segmentov), napríklad na reštrukturalizáciu priemyslu (na podporu baníctva,..), okrem záväzkov vyplývajúcich zo vzťahu k EÚ.

Z prostriedkov štátneho rozpočtu a verejných financií (okrem prostriedkov EÚ) by sa tiež malo zákonne zamedziť akékoľvek priame alebo nepriame podpory subjektov v poľnohospodárstve, vrátane nepriamych cenových zvýhodnení pri prenájme pôd v správe a nakladaní štátu a cenovej podpory vstupov.

Odhad úspor:

5-50 mil. eur (bez poľnohospodárstva), každoročne sa opakujúce úspory.

2.2 Odbúra(va)nie dotácií štátnym podnikom a racionalizácia dnes dotovanej dopravy

Odporúča sa nastaviť tvrdé rozpočtové pravidlá v štátnych podnikoch, aby neboli stratové (kým sa nesprivatizujú) a neposkytovať im dotácie, napr. železničným spoločnostiam (s liberalizáciou cenotvorby u prepravného, zákonným zrušením výkonov vo verejnom záujme a privatizáciou). Potom

im neposkytovať dotácie. V spolupráci s VÚC je tiež potrebné racionalizovať v súčasnosti dotovanú dopravu (železničnú, autobusovú a inú dopravu), zrušiť paralelnú obsluhu územia a neefektívne trate. Len Železničná spoločnosť Slovensko dostáva dotáciu 205 mil. eur na výkony vo verejnom záujme, pričom paralelne dostávajú dotácie od VÚC aj autobusoví dopravcovia. Ďalšie dotácie sú určené na chod ŽSR (infraštruktúra železníc – približne 130 mil. eur) a podobne.

Odhad úspor:**350 – 500 mil. eur, každoročne sa opakujúce úspory.**

2.3 Neposkytovať nijaké investičné stimuly

Navrhuje sa zrušiť zákon o investičnej pomoci a z verejných zdrojov neposkytovať investičné stimuly (okrem existujúcich zmluvných záväzkov a záväzkov vyplývajúcich zo vzťahu k EÚ). Investičné stimuly, tak ako aj ostatné priame alebo nepriame transfery do podnikateľskej sféry značne deformujú konkurenčné prostredie.

Odhad úspor:**30 – 90 mil. eur, každoročne opakované úspory.**

2.4 Zrušiť dotačnú schému na podporu organizácií destinačného manažmentu v cestovnom ruchu

Navrhuje sa zrušiť zákon o podpore cestovného ruchu. Podnikanie v oblasti cestovného ruchu je len jednou z mnohých podôb podnikania, nie je dôvod zo strany štátu podporovať subjekty, ktoré sa dobrovoľne rozhodli podnikáť v tejto oblasti tak, ako nie je dôvod selektívne podporovať podnikateľov v iných oblastiach.

Odhad úspor:**Podľa doložky k zákonu, ktorý platí od 1.12.2011, by aplikácia tohto zákona prostredníctvom pridelovania dotácií zo štátneho rozpočtu bude predstavovať nové výdavky štátneho rozpočtu v odhadovanej výške 19 mil. eur pre obdobie rokov 2012-2014 (4,5 mil. eur pre 2012, 6,3 mil. eur pre 2013 a 8,1 mil. eur pre 2014), s očakávaním ich každoročného rastu v ďalšom období. Malo by ísť o opakované úspory.**

2.5 Neposkytovať bonifikácie hypoték a štátnu podporu stavebného sporenia novým klientom

KI odporúča zamedziť akémukoľvek poskytovaniu verejnej podpory hypotekárnych úverov a stavebnému sporeniu novým klientom.

Odhad úspor:
40 - 60 mil. eur, každoročne sa opakujúce úspory

| 3 | Redukovanie transferov, zníženie rozsahu a zvýšenie adresnosti v sociálnej a zdravotnej sfére

3.1 Z verejných financií nepodporovať jednorazové nesystémové sociálne dávky v hotovosti

Navrhuje sa zmena príslušných zákonov neposkytovať zo štátneho rozpočtu jednorazové nesystémové sociálne dávky, napríklad príspevky pri narodení detí, príspevky na pohreb a pod.

Odhad úspor:
45 – 50 mil. eur, každoročne opakované úspory.

3.2 Neposkytovať vianočný príspevok dôchodcom

Zákonne by sa malo zamedziť poskytovaniu vianočného príspevku dôchodcom zo štátneho rozpočtu.

Odhad úspor:
65 mil. eur, každoročne opakované úspory

3.3 Z verejných zdrojov negarantovať financovanie súvisiacich služieb so sociálnou a zdravotnou starostlivosťou

Zákonne zamedziť financovaniu súvisiacich služieb so sociálnou a zdravotnou starostlivosťou (strava, ubytovanie a preprava) v komunitnej a inštitucionálnej sociálnej a zdravotnej sfére a preniesť ich náklady na ich klientov (resp. ich príbuzných) podľa ich finančných možností (v súlade s príjmovým a majetkovým testovaním).

Odhad úspor:
110 – 130 mil. eur, každoročne opakované úspory

3.4 Neposkytovať univerzálny prídavok na dieťa a pretransformovať ho na adresnú pomoc chudobným

KI navrhuje novelou zákona o prídavku na dieťa zrušiť univerzálnu nárokovateľnosť na plošné prídavky na deti a pretransformovať ich do podoby adresne poskytovanej pomoci chudobným a nižšie príjmovým. Odhaduje sa, že by sa tým mohlo ušetriť 65 až 85% výdavkov, ktoré sú v súčasnosti určené na prídavok na dieťa. Opatrenie by malo byť súčasťou zavedenia princípu adresnosti (príjmovým a majetkovým testovaním) pri každom sociálnom transfere jednotlivcovi.

Odhad úspor:
210 – 270 mil. eur. Ide o každoročne opakované úspory.

3.5 Adresnejšie poskytovanie podpory ťažko zdravotne postihnutým

Návrhom je novelou zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia zvýšiť adresnosť poskytovania kompenzačných príspevkov ťažko zdravotne postihnutých (na kúpu motorového vozidla, druhého elektrického vozíka a pod.). Opatrenie by malo byť súčasťou zavedenia princípu adresnosti (príjmovým a majetkových testovaním) pri každom sociálnom transfere jednotlivcovi.

Odhad úspor:
20 – 30 mil. eur, každoročne opakované úspory

3.6 Zníženie výdavkov na rodičovský príspevok

Odporúča sa novelou zákona stanoviť nevyplácanie rodičovského príspevku bohatším rodinám podľa testovania ich majetku a príjmu. Odhaduje sa tak úspora 15 až 20 % výdavkov, ktoré sú v súčasnosti smerované na rodičovský príspevok.

Odhad úspor:
50 – 70 mil. eur, každoročne opakované úspory

3.7 Zníženie rozsahu garantovanej sociálnej a zdravotnej starostlivosti

Opatrenie by malo byť súčasťou sociálnej reformy, vrátane reformy sociálnych odvodov. Malo by k nemu dôjsť spolu so znížením a odbúraním povinných verejných sociálnych a zdravotných odvodov (na začiatku s dočasným zmrazením nominálnych úrovní sociálnych dávok)

3.8 Parametrické zmeny v 1. pilieri dôchodkového systému

Odbúranie zásluhovosti v sociálnom „poistení“, obmedzená valorizácia dôchodkov, zvyšovanie veku odchodu do dôchodku, ukončenie zvýhodnenia výsluhových dôchodkov oproti iným.

V čase existencie fungovania 1. priebežného dôchodkového piliera je potrebné dosiahnuť úspory výdavkov (a vyšších príjmov) prijatím parametrických zmien, napr. novelizáciou zákona o sociálnom poistení:

- ✗ zaviesť postupný pokles zásluhovosti vo výpočte dôchodku pracujúcich, prispievajúcich do 1. piliera dôchodkového systému
- ✗ obmedziť valorizáciu starobných dôchodkov (prípadne na začiatku aj s dočasným zmrazením ich nominálnych úrovní)
- ✗ postupne zvyšovať vek odchodu do starobného dôchodku (o pol roka za každý rok) na 65 rokov pre mužov aj ženy
- ✗ transformovať výpočet výsluhových dôchodkov na úroveň všeobecných pravidiel výpočtu dôchodkových dávok

Následne by mala byť prijatá zásadná reforma dôchodkového systému, ktorej konečným cieľom by podľa KI malo byť vyviazanie sa občanov zo systému verejného dôchodkového systému (vrátane ukončenia fungovania 1. piliera s uzavretím možnosti vstupu nových klientov do neho) a existencia dobrovoľného súkromného dôchodkového sporenia (namiesto dnešného 2. povinného piliera) ako jednej z alternatív zabezpečovania zdrojov na dôchodok v starobe (v rámci súkromného a dobrovoľného dôchodkového systému).

| 4 | Odbúranie transferov v iných oblastiach, ktoré nepatria medzi úlohy vlády v slobodnej spoločnosti

4.1 Nefinancovanie cirkví z verejných financií

KI navrhuje neposkytovať nijaké štátne dotácie cirkvám v kontexte ich finančnej odluky od štátu a spolu s dohodami štátu s cirkvami, týkajúcimi sa napríklad starostlivosti o kultúrne pamiatky v majetku cirkví.

Odhad úspor:
37 mil. eur, každoročne opakované úspory

4.2 Neposkytovať štátne dotácie Matici Slovenskej a iným inštitúciám v oblasti kultúry

V kontexte finančnej odluky kultúry od štátu sa navrhuje neposkytovať dotácie zo štátneho rozpočtu ani iným inštitúciám v oblasti kultúry (Nová scéna, SĽUK, Lúčnica, Hudobné centrum, Maďarský umelecký kolektív, "Mladé srdcia",...), osobitne zrušiť zákon o Matici Slovenskej a ukončiť jej podporovanie z prostriedkov verejných financií.

Odhad úspor:
1,5 – 2 mil. eur ročne (odbúranie dotácií Matici Slovenskej), každoročne opakované úspory.

4.3 Zrušiť dotácie Úradu pre Slovákov v zahraničí

KI navrhuje zrušiť zákon o Slovákoch žijúcich v zahraničí, zrušiť Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí a vzťahy Slovákov v zahraničí so Slovenskom riešiť prostredníctvom siete našich zastupiteľských úradov v zahraničí (veľvyslanectvá, konzuláty)

4.4 Obmedziť podporu bývania zo štátneho rozpočtu

KI odporúča zamedziť poskytovaniu podpory bývania zo štátneho rozpočtu novým klientom prostredníctvom neposkytovania dotácie Štátneho fondu rozvoja bývania (ŠFRB) a po dokončení

vysporiadania záväzkov ŠFRB voči súčasným klientom ukončiť jeho fungovanie (alebo okamžité ukončenie jeho fungovania s prenesením jeho záväzkov na iný úrad verejnej správy).

Odhad úspor:
55 mil. eur, každoročne opakované

4.5 Zrušiť dotačnú schému na podporu regionálnych rozvojových agentúr a euroregiónov

Odporúča sa zrušiť zákon o podpore regionálneho rozvoja – zákon v dnešnej podobe je platný od roku 2009, kedy bol uzákonený dotačný mechanizmus pre integrovanú sieť regionálnych rozvojových agentúr (RRA) a euroregióny. Keď bola sieť agentúr v roku 2000 vytvorená, predpokladalo sa, že bude slúžiť ako podpora pre samosprávy. Úlohy, ktoré plnia RRA, sú však dnes len duplicitné k tým, ktoré samospráva zvláda prostredníctvom svojich zamestnancov a agentúr či v spolupráci so súkromnými konzultačnými spoločnosťami. Štát tak zbytočne dotuje takmer päťdesiat agentúr, ktoré by mali svoju opodstatnenosť potvrdiť v konkurenčnom boji s ostatnými subjektami na trhu. Podporovaných je tiež jedenásť euroregiónov, resp. slovenské časti týchto cezhraničných združení, ktoré dostávajú podporu od štátu už od roku 2002. Ak zoberieme do úvahy, že euroregióny majú možnosť čerpať na cezhraničnú spoluprácu zdroje z eurofondov, ich dotovanie zo štátneho rozpočtu je taktiež zbytočnou duplicitou.

Odhad úspor:
Dotovanie integrovanej siete RRA a euroregiónov stojí ročne približne 1,5 mil. eur s výhľadom nárastu v ďalších rokoch.

4.6 Odbúravanie štátnej podpory športu dospelých zo štátneho rozpočtu

KI navrhuje obmedziť a postupne odbúravať štátne dotácie športu dospelých (v prvom kroku zrušením dotovania funkcionárov) ako súčasť ich finančnej odluky od štátu.

Odhad úspor:
3 až 32 mil. eur, každoročne opakované úspory.

4.7 Redukovanie verejných výdavkov na vysoké školstvo

KI presadzuje postupne znižovať výdavky zo štátneho rozpočtu na vysoké školy s cieľom finančnej odľahčenia vysokoškolského štúdia od štátu spolu s vytvorením legislatívnych podmienok na vznik súkromných iniciatív zabezpečujúcich financovanie vysokoškolského vzdelávania (priame platby, pôžičkové produkty bánk, inštitúcií a súkromných spoločností, podmienky na komerčné aktivity vysokých škôl,...).

Odhad úspor:

47 mil. eur v prvom roku (maximálne približne 470 mil. eur), každoročne opakované a rastúce úspory.

4.8 Nedotovanie verejno-právnych médií

Spolu s privatizáciou TASR a RTVS považuje KI za potrebné aj ukončiť dotovanie verejno-právnych médií týchto inštitúcií zo štátneho rozpočtu.

Odhad úspor:

90 mil. eur (dotácia zo štátneho rozpočtu RTVS od roku 2013), každoročne opakované úspory

Záver

Výdavkové úspory a škrty predkladá KI ako razantné, ale realizovateľné a do ďalšieho obdobia východiskové opatrenia presmerovania verejných financií a a razantného znižovania úloh vlády a jej zasahovania do ekonomiky a spoločnosti. Sú však dostatočnou alternatívou voči konsolidácii, dominantne postavenej na zvýšení daní a odvodov. Presentované opatrenia sú príkladmi výdavkových úspor, so zameraním na ekonomicky realizovateľné kroky v relatívne krátkom čase. Predložené návrhy KI nezohľadňujú kritérium politickej priechodnosti. Ak by si však vláda vybrala z tejto alternatívy len niektoré, politicky priechodnejšie výdavkové úspory, tak by mohla zabudnúť na zvyšovanie daní a odvodov a uskutočniť konsolidáciu verejných financií bez zvýšenia daňového a odvodového zaťaženia.

Neoddeliteľnou súčasťou dlhodobejšie udržateľnej konsolidácie verejných financií by mala byť aj doprivatizácia (ak tomu nebránia privatizačné zmluvy) a privatizácia majetku vo vlastníctve štátu (cez FNM, SPF a pod.). K (do)privatizácii môže dôjsť takmer vo všetkých oblastiach spoločnosti na Slovensku, vrátane verejno-právnych médií, železničnej, leteckej, vodnej a pozemnej dopravy, energetiky, telekomunikácií a zdravotníctva. Jej cieľmi by mali byť najmä zmena k vlastníckej zodpovednosti (motivácií k efektívnejšiemu riadeniu spoločností a nimi kvalitnejšiemu poskytovaniu služieb a iných ekonomických statkov), získanie zdrojov na financovanie verejného dlhu a osobitne dlhového bremena dôchodkového systému, ale aj úspor verejných výdavkov (odbúraním transferov dnešným štátnym spoločnostiam).

Predpokladmi úspešnej privatizácie sú legislatívne zmeny, znamenajúce významnú dereguláciu trhu v odvetviach, v ktorých tieto spoločnosti pôsobia. Pri každej privatizácii je tiež potrebné dbať na to, aby kupujúcim nebol ďalší štátny subjekt a zmluvne zaviazat' kupujúcich poskytovať aj naďalej služby dohodnutého účelu na území SR spôsobom, ktorý neohrozí bezpečnosť občanov na Slovensku.

Presentované výdavkové úspory by mali byť doplnené zefektívnením daňového a odvodového systému bez zvýšenia daní a odvodov. Mali by byť aj súčasťou koncepčných zmien s nastavením pravidiel dlhodobého prístupu s tvrdými rozpočtovými obmedzeniami a nastavenými limitmi pre rozpočtovú zodpovednosť (s cieľom dodržiavania vyrovnaného hospodárenia a znižovania verejného dlhu). (6) Zároveň by mali byť podoprené aj štrukturálnymi a systémovými výdavkovými reformami (v sociálnej, dôchodkovej, školskej, zdravotnej a iných oblastiach), zameranými na ústup vlády a odbúravanie mentality nárokovateľnosti a závislosti mnohých od „pomoci“ od štátu. (6)

Uskutočnenie presentovanej alternatívy KI by presmerovalo konsolidačné úsilie na riešenie podstaty problémov. Vytvorilo by tým predpoklady pre jeho dlhodobú účinnosť a minimalizovalo riziká opakovane sa vracajúcich problémov a „balíčkov“ a stalo sa východiskom a prvým krokom naplňania dlhodobého cieľa zásadnej reformy verejných financií: presmerovanie kvázizodpovednosti vlády za financovanie a zabezpečovanie činností a aktivít za ľudí na priamu zodpovednosť jednotlivcov a ich rodín za financovanie a zabezpečovanie ich činností a aktivít. (2) (6)

Použité zdroje a literatúra

- | 1 | Ďurana, R. – Gonda, P. – Chren, M. (2007): Úspory a zdroje verejných financií. INESS, Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, Nadácia F.A. Hayeka, Bratislava. [http://www.konzervativizmus.sk/upload/pdf/Uspory_verejnych_financii.pdf]
- | 2 | Gonda, P. (2010): Ako konsolidovať verejné financie? .týždeň, 30. august 2010. [<http://www.konzervativizmus.sk/article.php?3536>]
- | 3 | Gonda, P. (2012): Etatické ilúzie: menej šetriť, viac zdaňovať. Konzervatívne listy 5/2012. [<http://www.konzervativizmus.sk/article.php?4347>]
- | 4 | Gonda, P. – Novota, M. – Dostál, O. (2005): Návrh sociálnej reformy na Slovensku. SKOI, Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika. Bratislava. [http://www.konzervativizmus.sk/upload/pdf/KI_socreform.pdf]
- | 5 | Gonda, P. (2012): Omyl nutnosti zvyšovať dane. Konzervatívne listy 4/2012. [<http://www.konzervativizmus.sk/article.php?4244>]
- | 6 | Gonda, P., ed. (2010): Programové vyhlásenie reformnej vlády: sprievodca pre zodpovedných politikov na ceste k slobodnejšej spoločnosti a štíhlejším štátu. Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika. [<http://www.reformnavlada.sk>]
- | 7 | Paying Taxes 2012. PwC, The World Bank / IFC. 2012 [<http://www.doingbusiness.org/~media/FPDKM/Doing%20Business/Documents/Special-Reports/Paying-Taxes-2012.pdf>]
- | 8 | Rogers, J. – Philippe, C. (2012): The Tax Burden of Typical Workers in the EU 27. Brusel. [<http://newdirectionfoundation.org/eutaxes2012.pdf>]
- | 9 | Internetová stránka Ministerstva financií SR [<http://www.finance.gov.sk>]

Príloha

Návrh zmien verejných výdavkov (v rámci prvej fázy presmerovania verejných financií)		Odhadované úspory v mil. eur
1. Spotreba, administratíva a kapitálové výdavky verejnej správy (bez transferov)	1.1 Zníženie výdavkov na objem miezd a poistného v ústrednej správe	600 - 900
	1.2 Zníženie výdavkov na nákup tovarov a služieb v ústrednej správe	350 - 530
	1.3 Zlúčenie a racionalizácia rezortov a iných orgánov ústrednej správy	100 - 130
	1.4 Transformácia štátnych rozpočtových a príspevkových organizácií	130 - 150
	1.5 Zavedenie municipálnych úradov ako prvého kroku na ceste ku komunálnej reforme	180 - 190
	1.6 Presun miestnej štátnej správy na samosprávy	50 - 60
	1.7 Zmeny smerom k flexibilnej a otvorenej službe vo verejnej správe	n
	1.8 Zmeny zákonov o Košiciach a Bratislave	n
	1.9 Úspory prevádzkových výdavkov po predaji majetku vo vlastníctve štátu	20 - 40
	1.10 Redukovanie kapitálových výdavkov racionalizáciou investičných projektov	n
2. Transfery do podnikateľ. sféry a hospodárstva	2.1 Neposkytovať podpory podnikania a hospodárstva (vrát. poľnohospodárstva) z verejných financií, okrem záväzkov zo vzťahu k EÚ	5 - 50 / n ¹
	2.2 Odbúra(va)nie dotácií štátnym podnikom a racionalizácia dnes dotovanej dopravy	350 - 500
	2.3 Neposkytovanie investičných stimulov	30 - 90
	2.4 Zrušenie dotačnej schémy na podporu organizácií destinačného manažmentu v cestovnom ruchu	6 - 10
	2.5 Neposkytovanie bonifikácie hypoték a štátnej podpory stavebného sporenia novým klientom	40 - 60
3. Transfery a iné výdavky v sociálnej a zdravotnej sfére	3.1 Nefinancovanie jednorazových nesystémových sociálnych dávok	45 - 50
	3.2 Neposkytovanie vianočného príspevku dôchodcom	65
	3.3 Negarantovanie z verejných zdrojov financovanie súvisiacich služieb so sociálnou a zdravotnou starostlivosťou	110 - 130
	3.4 Nefinancovanie univerzálneho prídavku na dieťa a pretransformovanie ho na adresný	210 - 270
	3.5 Adresnejšie poskytovanie podpory ťažko zdravotne postihnutým	20 - 30
	3.6 Zníženie výdavkov na rodičovský príspevok	50 - 70
	3.7 Zníženie rozsahu garantovanej sociálnej a zdravotnej starostlivosti	n
	3.8 Parametrické zmeny v 1. pilieri dôchodkového systému	n
4. Transfery v iných oblastiach	4.1 Neposkytovanie podpory cirkvám z verejných financií	37
	4.2 Neposkytovanie štátnych dotácií Matici Slovenskej a iným inštitúciám v kultúre	1,5 - 2 / n ²
	4.3 Neposkytovanie dotácií Úradu pre Slovákov v zahraničí	n
	4.4 Obmedziť podporu bývania zo štátneho rozpočtu	55
	4.5 Zrušenie dotačnej schémy na podporu regionálnych rozvojových agentúr a euroregiónov	1,5 - 3
	4.6 Odbúranie štátnej podpory športu dospelých zo štátneho rozpočtu	3 - 32
	4.7 Redukovanie verejných výdavkov na vysoké školstvo	47 - 470
	4.8 Nedotovanie verejno-právnych médií	90
Spolu		2596 - 4014

Zdroj: MF SR, prepočty autorov

Poznámky: n – odhad zatiaľ nie je autormi spracovaný, n¹ – chýba zatiaľ odhad objemu transferov zo štátneho rozpočtu na poľnohospodárstvo, n² – chýba zatiaľ odhad objemu transferov do kultúry okrem transferov Matici Slovenskej.

O editorovi a spolupracujúcich autoroch

Peter Gonda

editor dokumentu, riaditeľ Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika, externý lektor ekonómie na Univerzite Komenského v Bratislave a Slovak Senior Fellow of the Cobden Centre

Vo svojej publikačnej činnosti a v akademických a verejných prednáškach sa venuje predovšetkým princípom ekonómie, verejným financiám, úlohe vlády v ekonomike, financovaniu sociálnej sféry, problematike peňazí, menového systému a ekonomickým aspektom Európskej únie.

V súčasnosti je napríklad koordinátor a lektor cyklu seminárov o ekonomii a ekonomickom myslení v rámci projektu Akadémie klasickej ekonómie a koordinátor cyklu ekonomických prednášok renomovaných zahraničných osobností na Slovensku v rámci projektu *Conservative Economic Quarterly Lecture Series*. Je tiež člen hodnotiacej skupiny projektu Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení, člen hodnotiacich komisií projektov viacerých nadácií a zakladateľ a koordinátor neformálneho združenia "Bratislavský ekonomický klub".

V minulosti bol napríklad koordinátor projektu a odborný garant publikácií *Ekonomické dopady vstupu Slovenska do Európskej únie* (2002) a *Návrh sociálnej reformy na Slovensku* (2005), spolueditorom kníh *Slovensko na ceste do neznáma* (2003), *Na obranu slobodného trhu* (2007) a koordinátorom a editorom dokumentu *Programové vyhlásenie reformnej vlády: Sprievodca pre zodpovedných politikov na ceste k slobodnejšej spoločnosti a štihlejšiemu štátu* (2010). Spolupracoval napríklad aj na projekte a vypracovaní publikácie *Analýza dôchodkového systému na Slovensku* (2002). V rokoch 2001 – 2004 bol autorom kapitoly „Verejné financie“ a spoluautorom kapitol „Sociálna politika“ a "Dôchodková reforma", ktoré boli súčasťou publikácie Inštitútu pre verejné otázky *Slovensko. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Prispel tiež vypracovaním kapitoly *Ekonomické a etické základy slobodnej spoločnosti: východiská manažérskej etiky* do publikácie *Etika v manažmente* (2008).

Radovan Kazda

analytik pre oblasť environmentálnej politiky a vydavateľ Odpady-Portal.sk Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika

Vyštudoval Slovenskú poľnohospodársku univerzitu v Nitre. Ako výskumný a odborný pracovník pôsobil v rokoch 1996 – 2004 vo Výskumnom ústave závlahového hospodárstva a nástupníckych organizáciách, kde sa venoval najmä problematike krajinného inžinierstva (závlahy a odvodnenie pôd), hydropedológie a ekológii. V rokoch 1999-2004 bol prednostom Únie krajinných inžinierov Slovenska. Od roku 2002 externe spolupracoval s Konzervatívnym inštitútom M. R. Štefánika, bol koordinátorom a hlavným riešiteľom projektu Znižovanie rizík korupcie v poľnohospodárstve.

Od septembra 2004 pôsobí v Konzervatívnom inštitúte M. R. Štefánika, kde sa venuje problematike regulácií v agrárnej a environmentálnej politike, predovšetkým v týchto oblastiach: odpadové hospodárstvo, klimatické zmeny a emisná politika, štátne vlastníctvo pôd, ochrana prírody, vodné a

lesné hospodárstvo. Spolupracoval s Inštitútom pre verejné otázky – je autorom kapitoly o poľnohospodárstve v *Súhrnnej správe o stave spoločnosti* (2003, 2004, 2005, 2006) a kapitoly o životnom prostredí v publikácii *Slovensko na ceste do neznáma* (2003). Spolupracoval tiež s Transparency International Slovensko (*Korupcia a protikorupčná politika na Slovensku* v roku 2003, 2004). Od roku 2000 pravidelne publikuje vo viacerých médiách k témam týkajúcim sa agrárnej a environmentálnej politiky.

V roku 2004 koordinoval projekt USA, Európa a Slovensko. V roku 2005 bol koordinátorom konferencie Environmentálna politika v SR a v roku 2006 konferencie Alternatívy rozvoja lesného hospodárstva v SR. Od roku 2007 každoročne koordinuje konferenciu Odpady a samospráva. V rámci svojich aktivít na KI spoluorganizuje podujatia s názvom economy-environment club, cyklus konferencií zameraných na problematiku ekonomiky a životného prostredia.

Od roku 2009 je vydavateľom a editorom odborného internetového magazínu o odpadovom hospodárstve v SR Odpady-Portal.sk, od roku 2010 vydáva tiež internetový magazín Energie-Portal.sk.

Ivan Kuhn

analytik pre oblasť európskych záležitostí a využívania eurofondov
Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika

Vyštudoval politológiu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a medzinárodné vzťahy na University of Kent v Canterbury vo Veľkej Británii.

V rokoch 1995 – 1997 pracoval ako redaktor na zahraničnopolitickom oddelení denníka SME. Od roku 1998 pracuje ako projektový manažér a konzultant v oblasti projektov financovaných z fondov Európskej únie. V rokoch 1998 – 2000 pracoval ako programový manažér v projektoch Phare zameraných na reformu, decentralizáciu a modernizáciu verejnej správy. V rokoch 2000 – 2002 pracoval ako projektový manažér na projektoch prípravy žiadostí o granty ISPA na rekonštrukciu a výstavbu environmentálnej infraštruktúry. V rokoch 2002 – 2005 spolupracoval s rôznymi zahraničnými poradenskými firmami na realizácii projektov technickej asistencie financovaných z programu Phare.

V Konzervatívnom inštitúte M. R. Štefánika zodpovedal v rokoch 2007 až 2009 za projekt zameraný na monitorovanie transparentnosti a objektívnosti rozhodovania o prideľovaní eurofondov na Slovensku a za projekt zameraný na hodnotovú orientáciu Slovenskej zahraničnej politiky. Okrem toho sa venuje problematike medzinárodných vzťahov a problematike európskej integrácie.

Je autorom analytickej *Národnej správy o výsledkoch prieskumu verejnej mienky Eurobarometer č. 62-76*. Je členom Slovenského združenia pre politické vedy (SZPV) a Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku (SFPA). V minulosti spolupracoval aj s Nadáciou Pontis, Transparency International Slovensko a AI Nova.

Martin Mlýnek

pracuje ako vedúci oddelenia riadenia rizík v spoločnosti Allianz – Slovenská d.s.s., a. s. a zároveň je postgraduálnym študentom na Ekonomickej univerzite s výskumným zameraním ekonometrická analýza hospodárskeho rastu a modely ekonomického rastu

Vo svojej výskumnej činnosti sa venuje predovšetkým ekonomickým teóriám rastu a previazanosť ekonomického rastu s kapitálovým trhom. S tým súvisí aj pracovné zameranie, kde sa predovšetkým venuje analýze rizika súvisiaceho s investovaním na kapitálových trhoch a štúdiu metód analýzy trhového rizika.

Martin Mlýnek pracoval v rokoch 2005 až 2007 na Ekonomickom ústave Slovenskej akadémie vied ako vedecký pracovník oddelenia ekonomického modelovania a analýzy. V rámci pôsobenia spolupracoval na viacerých projektoch, medzi nimi *Hodnotenie fiškálnych dopadov zavedenia systému odvodového bonusu*, *Teoretické a metodologické problémy modelov vypočítateľnej všeobecnej ekonomickej rovnováhy* a mnohé iné. Mimo pracovných aktivít spolupracoval na projekte *Myslím ekonomicky* ako autor metodiky a odborný konzultant.

Dušan Sloboda

analytik pre oblasť verejnej správy a regionálnej politiky
Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika

Vyštudoval regionálnu geografiu na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. V rokoch 2001-2004 pracoval na odbore európskej integrácie Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR. V roku 2004 pôsobil ako stážista na DG Regional Policy v rámci Európskej komisie v Bruseli.

V Konzervatívnom inštitúte M. R. Štefánika (KI) pracuje od roku 2004 ako analytik, pričom sa špecializuje na oblasť regionálneho rozvoja (regionálna politika SR a EÚ), verejnej správy (fiškálna decentralizácia a komunálna reforma, regionalizácia Slovenska) a niektorým aspektom vzťahu Slovensko – Európska únia. Je spoluautorom publikácie *Poznámky k návrhu Ústavy Európskej únie* (2003) a kapitoly o regionálnej politike v publikácii *Slovensko na ceste do EÚ: Kapitoly a súvislosti* (2003). Je spoluautorom štúdií *Fiškálna decentralizácia a obce* (2005) a *Župný variant 2005* (2005). Je autorom analýzy *Slovensko v EÚ - vplyv eurofondov a environmentálnych regulácií* (2005), štúdie *Slovensko a regionálne rozdiely. Teórie, regióny, indikátory, metódy* (2006), štúdie *Slovensko - krajina poslancov* (2006) a analýz *Smerovanie investičných stimulov do regiónov SR* (2007), *Eurofondy a regionálne rozdiely na Slovensku. Prípady priority Lokálna infraštruktúra (2004-2006)* (2007), *Kam smerujú eurofondy na Slovensku?* (2007), *Zahraničné pracovné cesty poslancov (IV. volebné obdobie 2006-2010)* (2010) a *Využívanie eurofondov na Slovensku – príležitosť pre rast alebo korupciu a klientelizmus?* (2012). Od septembra 2006 je tiež jedným z hodnotiteľov opatrení samospráv v rámci projektu INEKO: HESO-regióny resp. v rámci projektu CPHR: HSO-regióny. Je editorom webstránok KI a od roku 2007 i newslettera KI - Konzervatívne listy.

Zuzana Zimenová

analytička pre oblasť vzdelávania a editorka portálu
noveskolstvo.sk

Absolvovala vysokoškolské štúdium na Filozofickej fakulte Komenského v Bratislave, odbor učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov slovenský jazyk a literatúra - nemecký jazyk a literatúra.

Pracovala v Slovenskom rozhlase ako redaktorka literárnej redakcie, neskôr ako učiteľka a zástupkyňa riaditeľa na cirkevnej základnej škole s bilingválnym vyučovaním. Od roku 1999 pôsobí ako nezávislý expert vo viacerých projektoch, ktoré sa venujú problematike vzdelávania a spolupracuje s rôznymi štátnymi inštitúciami a mimovládnyimi organizáciami.

Je jedným zo zakladajúcich členov Iniciatívnej skupiny za reformu vzdelávania pri Centre pre vzdelávaciu politiku. S Inštitútom pre dobre spravovanú spoločnosť spolupracovala na publikácii Školský zákon: alternatívy pre vzdelávaciu politiku. V rokoch 2004-2005 bola externou spolupracovníčkou M.E.S.A. 10, kde sa venovala problematike základných a stredných škôl. Od roku 2005 spolupracuje s Konzervatívnym inštitútom M. R. Štefánika ako analytička pre oblasť vzdelávania, venuje sa najmä problematike reformy regionálneho školstva. Je spoluautorkou návrhu školského zákona (2006).

Je autorkou koncepčného dokumentu Štart k novej kvalite vzdelávania. *Rozmanitosť vzdelávacích ciest v regionálnom školstve* (2011), ktorý bol vytvorený za účelom ujasnenia zjednocujúcej línie koncepčných zámerov a následne realizovaných zmien v systéme regionálneho školstva.

O Konzervatívnom inštitúte M. R. Štefánika

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika (KI)

www.konzervativizmus.sk

KI je nezisková mimovládna organizácia - konzervatívne orientovaný think-tank. Na rozdiel od niektorých iných think-tankov nie sú aktivity KI orientované iba na jednu oblasť verejného života alebo spoločnosti. Spoločným menovateľom aktivít KI je ich hodnotové vymedzenie, teda konzervatívny pohľad na spoločnosť a liberálny prístup k ekonomike.

**KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNICA**
M. R. STEFANIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE